

ASISTENČNÍ A VODICÍ PSI

Ročníková práce

Školní rok **2021/2022**

Autor: Lucie Martinková, 9.A
Konzultant: Mgr. Renata Kulíšková

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem ročníkovou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny.

V Petrovicích dne 25. 5. 2022

Lucie Martinková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala mé konzultantce Mgr. Renatě Kulíškové za cenné rady a ochotnou pomoc při vypracovávání mé ročníkové práce. Další poděkování patří také Mgr. Vladěně Ševčíkové za zkontrolování mého resumé.

Obsah:

1. Úvod.....	5
2. Druhy asistenčních psů.....	6
3. Vhodná plemena.....	7
4. Pro koho jsou tyto psi určeni.....	9
5. Výcvik.....	10
5.1. Před výcvikem.....	10
5.2. Vodicí psi.....	11
5.3. Ostatní asistenční psi.....	12
6. Mýtus.....	13
7. Psí důchod.....	13
8. Závěr.....	14
9. Resumé.....	15

1. Úvod

Jako téma své ročníkové práce jsem si vybrala asistenční a vodící psy. Psi mě už odmalička zajímali po všech stránkách. Chtěla jsem se dozvědět, jaká plemena psů existují a vše o jejich výcviku. Také jsem vždycky chtěla mít nějakého pejska doma. Přesto jsem si zvolila téma o asistenčních a vodících psech. Vybrala jsem si ho hlavně proto, abych se o těchto psech dověděla něco víc a přišlo mi to jako zajímavé téma. Chtěla bych vám přiblížit do jakých skupin se asistenční psi dělí, jaká jsou vhodná plemena a čím vším musí tihle psi projít.

2. Druhy asistenčních psů

Vodící psi: jsou cvičeni jako pomocníci pro nevidomého nebo slabozrakého člověka, aby mu pomáhali v normálním životě.

Asistenční psi: jsou vycvičeni k pomoci všem tělesně i zdravotně postiženým lidem, hlavně vozíčkářům.

Signální pes: tihle psi se pak ještě dělí na signální psy pro neslyšící, psy pro alergiky a na psy pro osoby se záchvatovým onemocněním.

Balanční pes: pomáhá pomocí speciálního postroje a výcviku lidem udržovat rovnováhu.

Šikovný společník: je určený jako pomocník pro člověka, který se sám stará o jiného nějak postiženého člověka.

Canisterapeutičtí psi: se cvičí pro psychickou pomoc například v dětských domovech nebo domovech důchodců.

Můžete si všimnout, že asistenční psi se dělí do několika skupin. A každý z těchto psů potřebuje trochu odlišný styl výcviku a přístup k němu, podle toho pro koho je určený. Téma výcviku každé skupiny je velmi zajímavé, ale já se ve své ročníkové práci budu věnovat především psům vodícím a těm ostatním spíš okrajově.

3. Vhodná plemena

Výběrem vhodného štěněte vlastně začíná celá cesta k dokonalému vodicímu či asistenčnímu psovi. Proto je správný výběr velice důležitý. Většina výcvikových center si vybírá psy z chovných stanic a s dobrými předpoklady pro tuto práci. Vhodné předpoklady jsou: výška v kohoutku kolem 55 cm, chuť k práci, silné nervy, snášenlivost, velká inteligence, přátelská a nekonfliktní povaha a ochota pomáhat lidem. Žádná zákonná omezení, jak by měl asistenční nebo vodicí pes vypadat, neexistují. I když není zdaleka každý pes vhodný pro takový výcvik, existuje několik nejoblíbenějších a nejpoužívanějších plemen:

Labradorský retrívr:

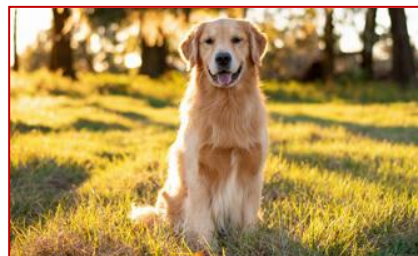
Tohle psí plemeno je nejpoužívanějším vodicím psem v České republice. Je to plemeno, které má průměrnou výšku v kohoutku 57 cm. Retrívři jsou velmi inteligentní, milí, přátelští a vyrovnaní. Při výcviku jsou šťastní, a hlavně se dobře učí. Svému pánovi jsou oddaní.

Obrázek 1 – labradorští retrívři

Zlatý retrívr:

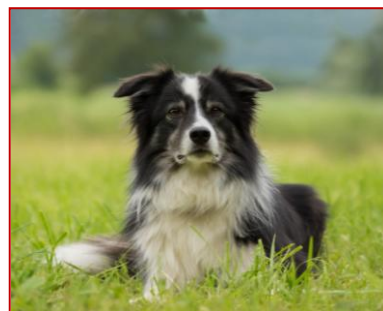
Zlatý retrívr je stejně jako Labradorský retrívr hodně používán pro vodicí účely. Výšku má kolem 55 cm v kohoutku. Hodně se využívá i jako rodinný pes. Když má tento pes dobrou socializaci, vyroste z něho přátelský, hravý a milý psí společník.

Obrázek 2 – zlatý retrívr

Border kolie:

Border kolie je v současnosti jeden z nejoblíbenějších psů vůbec. Je oblíbená pro svou velkou inteligenci, kvůli které se v současnosti také začíná využívat jako vodící či asistenční pes. Výšku v kohoutku má kolem 50 cm. V žebříčku nejchytřejších psích plemen je na prvním místě.

Obrázek 3 - border kolie

Německý ovčák:

Toto plemeno je jedno z nejrozšířenějších na světě. Kvůli své všestrannosti je využíváno také jako vodící pes. Tihle psi se můžou stát skvělými policejními psy, ale i báječnými rodinnými společníky.

Obrázek 4 – německý ovčák

Flat coated retrívér:

Také se mu říká hladkosrstý retrívér. Je to ideální rodinný pes, je kamarádský, aktivní a není agresivní. Jeho výška v kohoutku je kolem 50 cm. Používají se také jako canisterapeuti. Patří do skupiny retrívérů a vodních psů.

Obrázek 5 – flat coated retrívér

Jak jste si mohli všimnout pro výcvik se používají převážně retrívři a jiní inteligentní psi. Někdy se ještě cvičí knírači velcí a pudlové královští. I když jsou některá plemena používaná častěji, tak důležitější než rasa, je povaha cvičeného psa.

4. Pro koho jsou tito psi určeni

Celkově jsou vodící a asistenční psi určeni pro lidi s nějakým tělesným postižením nebo hendikepem. V dnešní době už existuje hodně způsobů a možností, jak takového psa vycvičit pro téměř každý druh postižení. Asistenční psi také dokážou, kromě vodění člověka z místa na místo, pomáhat udržovat rovnováhu nebo podávat různé věci. Pomáhají člověku začlenit se do běžnějšího života a také po psychické stránce mu jsou velkou oporou.

Obrázek 6 – vesta pro asistenční psy ve výcviku

5. Výcvik

5.1. Před výcvikem

Výcvik je jedna z nejdůležitějších věcí při přípravě psa pro budoucí práci, ale rozhodně není vůbec lehká. Ještě před tím, než se pes vůbec dostane do odborného výcviku na jakéhokoli asistenčního psa, musí projít dlouhou cestu. Štěně, které je vybráno, že by se v budoucnu mohlo stát vodicím psem, se napřed musí přezkoušet ze základní vhodnosti a absolvovat vyšetření očí a kloubů, ale to není zdaleka vše. Většinou mají odborná cvičiště pár oblíbených chovatelských stanic, ze kterých si vybírají vhodná štěňata. Pokud vybrané štěně projde prvními zkouškami, tak jde na první rok svého života do dobrovolné spolupracující rodiny (tzv. předvýchovy). Tam by se mělo hlavně socializovat, aby z něj nevyrostl agresivní pes. Taková rodina si ovšem musí být také vědoma toho, že tento rodinný společník s nimi nezůstane, brzy odejde a bude nadále cvičen pro hendikepovaného člověka. Během tohoto roku rodina dochází do psí školy na výcvik, kde je štěně učeno hlavně hrou, aby ho to bavilo a mělo z něho radost. Během tohoto roku je stále opakovaně testováno na sílu nervů a chování mezi lidmi. Už tady je hodně psů vyřazeno a v dalším výcviku už nepokračují. Štěně by po odchodu z předvýchovy mělo zvládat základní výcvik, umět sdílet společnou domácnost, jezdit MHD a zvládat městský ruch. Pokud po tomhle období pes projde všemi potřebnými zdravotními testy a vyšetřeními, tak se konečně dostane do odborného výcviku.

Obrázek 7 – štěňata připravená k výcviku

5.2. Vodicí psi

Odborný výcvik vodicích psů probíhá průměrně šest až osm měsíců s odbornými cvičiteli. Tenhle výcvik probíhá hlavně na veřejných místech mezi lidmi. Cvičitelé se psy navštěvují místa s velkou hustotou lidí, jako jsou obchodní centra, pošty, úřady, lékárny, nástupiště, čekárny a jezdí městskou hromadnou dopravou. Psi se také učí, jak bezpečně nastupovat a vystupovat z dopravních prostředků a jak se v nich správně chovat. Také se učí jak správně nastoupit na pohyblivé schody, aby si nepoškodili dráčky nebo nedošlo k jinému zranění. Psi se musí naučit, jak člověka bezpečně převést přes cestu, najít na poště nebo na nádraží prázdné okénko, kde ho obslouží, najít volné místo v tramvaji, nebo převést člověka bezpečně po nádraží, aby nespadol do kolejí a mnoho dalšího. Vrcholem práce těchto psů jsou pak situace, kdy sám pes musí vymyslet, jak obejít nečekanou překážku na cestě jako jsou reklamní cedule nebo také zaparkovaná auta na chodníku, aby při tom neohrozil člověka. Pes by měl také umět odmítnout povel, který by nevidomému člověku mohl nějak ublížit na zdraví. Odborný výcvik už také probíhá s budoucím majitelem. Pes je po výcviku naučen na několik tras, které umí nazpaměť, takže je například svého majitele schopen dovést do práce téměř bez přestávky. I přes celý tenhle výcvik není zodpovědnost na psovi, ale vždy na páníčkovi. Nakonec se i přes složitý výběr a veškerý čas strávený náročným cvičením, ne všichni psi dostanou k nevidomým lidem. Někteří psi nemají dostatek sebevědomí nebo dostatek nadšení k práci. Tito psi jsou pak umístěni například do rodin s postiženými dětmi a dělají službu canisterapeutů.

Obrázek 8 – vodicí pes

5.3. Ostatní asistenční psi

Odborný výcvik probíhá s každým typem asistenčního psa především podle osobního postižení jeho budoucího majitele. Všichni tito psi musí ale umět některé základní povely. Například u psů pro tělesně postižené to jsou rozsvítit a zhasnout světlo, otevřít a zavřít dveře, přinesení určitého předmětu nebo manipulace s invalidním vozíčkem. U signálních psů to je pak umět reagovat na určité zvuky, jako jsou zvonek, plačící dítě, slyšet na jméno neslyšícího nebo na zvonící budík. Balanční psi jsou zase speciálním výcvikem vedeni k tomu, aby v budoucnu pomocí speciálního postroje pomáhali svému pánovi udržovat rovnováhu. Šikovní společníci jsou pak cvičeni hlavně pro rehabilitaci, canisterapii a psychickou pomoc. Pro canisterapeutické psy je velmi důležitá socializace, také je cvičen k rozšířené poslušnosti a hrám, které může využít při terapii. Canisterapeutičtí psi už od štěněte prochází povahovými a zdravotními testy.

Obrázek 9 – asistenční psi

6. Mýtus

Hodně lidí si myslí, že psi, cvičeni pro asistenci nějak zdravotně postiženého člověka, jsou chudáci. To ale není vůbec pravda, spíš naopak. Mají se často lépe než normální rodinní mazlíčci. Je sice pravda, že ze začátku mění dost často svůj domov a musí projít několika zdravotními a psychickými testy a vyšetřeními. A také výcvik je pro psy a jejich cvičitele hodně náročný. Ale až pes dokončí zhruba první dva roky svého života, dostane se konečně ke svému majiteli. S tím pak může, na rozdíl od normálních psů, chodit skoro všude. Může s ním zůstat třeba v práci, kam spousta jiných psů nesmí a na svého pánička nemusí čekat několik hodin doma o samotě. Asistenční psi můžou také do MHD bez košíku, chodit s jejich pány na úřady a také do různých obchodů. Asistenční pes doprovází svého pána, na rozdíl od jiných psů, po celý den a všude.

7. Psí důchod

I psi, stejně jako my lidé, chodí do takzvaného „psího důchodu“. Většinou toto období nastává kolem osmého roku života. Ale u každého plemene či samotného psa se toto období může lišit. Hlavní důvod, proč tam odcházejí, je, že je pro ně jejich práce s přibývajícím věkem náročnější, jak po fyzické, tak i po psychické stránce. Rozhodně to ale neznamená, že vysloužilí psi odejdou od svého pána do nějakého psího domova důchodců. Často zůstanou svému pánovi třeba jako druhý pes, za předpokladu, že si jejich pán dalšího pejska pořídí, nebo bude prostě jen domácí mazlíček, ale už nebude vykonávat funkci asistenčního psa. Málo se stává, že si vysloužilého psa jeho stávající rodina odmítne nechat a musí se mu hledat nová vhodná rodina. Ale i když tato situace nastane, dělá se vše pro to, aby se pes dostal k nejvhodnějším lidem, kteří ho budou milovat a dají mu vše, co potřebuje.

8. Závěr

V mé ročníkové práci jsem vás seznámila s problematikou asistenčních a vodicích psů. Ukázala jsem vám, do kolika skupin se asistenční psi dělí, jaká jsou celkově nejoblíbenější a nejpoužívanější psí plemena, a také pro koho jsou asistenční psi určeni. Také jste si mohli všimnout, jak dlouhou musí vybraní psi ujít cestu, od předvýchovy, přes všechny testy vhodnosti až do samotného výcviku, aby nakonec mohli někomu ulehčit a zpříjemnit život. Myslím si, že ta konečná radost na obou stranách za to dlouhé čekání stojí. Doufám, že vás, stejně jako mě, tohle téma zaujalo a dozvěděli jste se něco zajímavého.

9. Resumé

I introduced you to assistance and guide dogs in my course work. I have found out, for example, what are the suitable breeds, how the training takes place and when the dogs are retiring. I have found out how many groups of assistance dogs there are and for whom are intended. I hope you are interested in my course work and you have learned something interesting.

Seznam použité literatury

KORING, Mel. *Výcvik štěněte den po dni: osmítýdenní program*. Přeložil Lea SMRČKOVÁ. Praha: Euromedia Group, 2019. Esence. ISBN 978-80-7617-867-0.

Zdroje

<https://www.pomocnetlapky.cz/nase-sluzby/prehled-nasich-sluzeb/vycvik-canisterapeutickych-psu>

<https://www.pomocnetlapky.cz/o-nas/o-asistencnich-psech>

<https://www.pomocnetlapky.cz/o-nas/o-asistencnich-psech/vodici-psi>

<https://cz.bellfor.info/vodici-psi>

https://cs.wikipedia.org/wiki/Asisten%C4%8Dn%C3%AD_pes

https://cs.wikipedia.org/wiki/Vodic%C3%AD_pes

Obrázky

Obrázek 1 - <https://www.zoohit.cz/magazin/wp-content/uploads/2021/06/Labradorsky-retrivr.jpg>

Obrázek 2 - https://www.bezednamiska.cz/out/pictures/cmsicon/golden_r_1_cmsico.jpg

Obrázek 3 - <https://mazloun.cz/wp-content/uploads/2021/02/nahledovy-1-1.jpg>

Obrázek 4 - https://www.ifauna.cz/upload/plemena/photos/prev/202106/153-nemecky-ovcak_16246947301513_x2.jpg?ver=1624694731

Obrázek 5 - <https://www.poharplemen.cz/images/onlajny/preview/1558973889.jpg>

Obrázek 6 - <https://helppes.cz/wp-content/uploads/2019/09/pes-new2.png>

Obrázek 7 - <https://vodicipsisrdcem.cz/wp-content/uploads/2017/07/01-2.jpg>

Obrázek 8 - https://www.denik.cz/z_domova/vodici-pes-majitel-diskriminace-20191209.html

Obrázek 9 - <https://www.ecanis.cz/images/clanky/preview/1614886467.jpg>